

Velkommen!

Dialogmøtets formål:

Arena for dialog, kontakt, læring, tilbakemelding og forbedring

Agenda

- Kort gjennomgang av noen bestemmelser i gravferdsloven
- Hvilke alternativer finnes hvor mht gravsted?
- Hvilke lokaler finnes som er livssynsnøytrale?
- Spørsmål til samtale og tilbakemeldinger

Det er en stund siden forrige dialogmøte

- Ingen jeg har snakket med har vært med på noe slikt tidligere
- Dette møtet er en test på hva et slikt møte bør inneholde
- Jeg har ikke alle svar, men skal følge opp aktuelle spørsmål i ettertid ved behov.
- Møtet i 2020 vil justeres ift dagens tilbakemeldinger.

Gravferdsforvaltningen og tilrettelegging for gravferd

Møte med tros- og livssynssamfunn

En gjennomgang av aktuelle bestemmelser i gravferdsloven (gl) for kontaktmøte med tros- og livssynssamfunn om gravferd, jf gl§23

Basert på presentasjon av Øystein Dahle i KA

Hvorfor dette møtet?

Bestemmelse i Gravferdsloven med virkning fra 2012:

- § 23: ”Den som har forvaltningsansvaret for gravlegging i kommunen, innbyr minst en gang i året de tros- og livssynssamfunn som er virksomme på stedet, til et møte for å drøfte hvordan tros- og livssynssamfunnenes behov ved gravferd kan ivaretas. Møtet kan avholdes som et felles møte for flere kommuner.”
- Hvorfor har det ikke blitt holdt slike møter på 10 år?

Kort historikk om gravferd i Norge

- Flere århundre med kristen enhetskultur har gitt en forholdsvis ensartet gravferdskultur preget av:
 - Kistegravlegging
 - Felles gravplasser for alle, uavhengig av tro/livssyn, kultur mv (Noen få unntak med egne trosamfunnsgravplasser)
 - Gravplassen legges oftest ved kirke, derfor "kirkegård"
- Offentlig ansvar og finansiering, forvaltning og drift av gravplassene
- Fra om lag år 1900: Noen nye gravskikker, f.eks. kremasjon og egne gravplasser adskilt fra kirken

Gl§ 1, nytt første ledd lyder: ”Gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn”.

Ingen rettighetslov, men en formålsbestemmelse

Offentlig gravferdstilbud som tilbys alle innbyggere

- Den som er bosatt i kommunen har rett til (gl§ 6) fri grav på gravplass innen fredningstiden i kommunen hvor avdøde bodde
- I Holmestrand/Sande dekker kommunen kremasjonsavgiften

Mot avgift gis følgende tilbud

- Gravlegging i annen kommune (kostnader varierer mellom kommuner)
- Festeavgift etter 20 år/fredningstiden og for tilleggsgrav
- Bruk av ev. gravkapell (Her er det ulikt avgiftsnivå/praksis mellom kommunene)

Ansvar som de etterlatte selv har ansvar for/må betale for

- Gravminne og beplanting
- Seremoni og seremonilokaler (oftest fra sitt tros-/livssynssamfunn)
- Andre praktiske forhold (oftest via begravelsesbyrå)

Hvem er ansvarlig etterlatte ("den som sørger for gravferden")?

- En person skal være den som "sørger for gravferden", og vedkommende er ansvarlig for de fleste avgjørelser knyttet til gravferden (gl § 9).
- Etterlatte over 18 år har i følgende rekkefølge rett til å besørge gravferden; ektefelle, barn, foreldre, barnebarn, besteforeldre, søsken, søskens barn og foreldres søsken.
- Ved skriftlig erklæring kan en som er over 18 år fastsette hvem som skal sørge for gravferden.
- Kommuner har ansvaret hvis ingen tar ansvar for gravferden. Ved 2 tilfeller i 2019 har jeg som ansvarlig for gravferdsforvaltningen i kommunen besørget gravferden og stått som fester av gravsted.

Lokal gravplassmyndighet

- Gravferdsloven (gl§ 23) innebærer at Den norske kirke v/kirkelig fellesråd eller kommunen er tillagt det offentlige gravferdstilbudet for alle innbyggere i kommunen.
- Ritualer/seremonier er ikke et ansvar for gravferdsforvaltningen, men det skal legges til rette for dette
- Alle innbyggere – uavhengig av tro og livssyn – skal gis likeverdig behandling og likeverdig gravferdstilbud.

Ulike forvaltningsroller

- Følgende forhold avgjøres/forvaltes av andre offentlige organ
 - Uenighet hvem som har ansvar for gravferden (kommunen)
 - Har opplevd dette en gang
 - Ansvar for gravferd der det ikke er etterlatte (kommunen)
 - Anleggelse av privat gravsted (Fylkesmannen)
 - Spredning av aske (Fylkesmannen)
 - I tillegg er det kommunen som fastsetter avgift på bruk av gravkapell, kremasjon og festeavgift.

Gravplassen

- Gravferdsloven setter klare rammer for hvor og hvordan gravlegging skal skje.
 - Gravlegging skal skje på offentlig gravplass eller godkjent gravplass i medhold om lov om trdomssamfunn og ymist anna
- Dette innebærer bl.a. at private gravsteder (liten åpning) eller ikke-gravlagte urner ikke er tillatt.
- Trossamfunn som er virksomme på stedet gis anledning til seremoni ved innvielse av ny gravplass (§ 5)
 - 2 relativt nye gravplasser: Hof og Botne
- Fester er ansvarlig for gravminne og stell av graven
- Det er ikke et krav om gravminne eller bed. Det er gravfester som selv bestemmer.
- I Holmestrand tilbyr vi gravlegging i både navnet og anonym minnelund. Se egen side litt senere
- Alle har rett til anonym grav

Noen aktuelle forhold 1/2

- Gravretning
- Ønske om egne gravfelt for ulike grupper
- Ulike skikker ved gravlegging
 - Ønske om rask gravlegging.
 - Vårt mål er å klare dette på 2 dager
 - Ønske om økt deltagelse og/eller nye ritualer ved gravlegging / igjenfylling
 - Gravlegging uten kiste (praktiseres normalt ikke)

Noen aktuelle forhold 2/2

- Alternativer ved kremering/urne
 - Deling av urne, ikke tillatt
 - Tilstedeværelse ved kremering
- Ulike individuelle ønsker for gravsted og gravminner
 - Individuelle uttrykk på gravminner
 - Gravminner skal godkjennes
 - Private gravsteder
 - Fylkesmannen kan når særlige grunner foreligger, gi tillatelse til at private får anlegge et gravsted for askeurner på egnet sted. Nye private gravsteder er altså bare for urner.
 - Dette er innspill som kan fremmes ved neste revisjon av gravferdsloven.

Særskilt tilrettelagt grav

- Ved gravlegging i grav som er særskilt tilrettelagt for å imøtekomme religiøse og livssynsmessige minoriteters behov, dekkes kostnadene av kirkelig fellesråd i hjemkommunen når denne ikke selv har anlagt slike graver (gl § 6).
- Tilrettelagte graver omhandler i hovedsak tilrettelegging for muslimsk gravlegging
- I Oslo har familien Karoli noen graver som er bygget som et tett rom under bakken.



Tidsfrister

- Kremasjon skal skje i godkjent krematorium og senest 10 virkedager etter dødsfallet. Jeg kan gjøre unntak, men de må begrunnes.
- Dersom avdøde ikke er blitt kremert, skal gravlegging skje senest 10 virkedager etter dødsfallet (gl § 12).
- ”Den nye fanebestemmelsen i gravferdsloven § 1 vil være en tilskyndelse til å videreføre og forsterke en praksis der gravferd for medlemmer av trossamfunn som ønsker det, skjer så raskt som praktisk mulig.” (Prop. 81 L (2010-2011))
- I praksis bestreber vi oss på å få dette til innen 2 dager.
 - Vi har klart det frem til nå, vi ønsker at det skal fortsette slik
 - Vinter kan by på noen problemer mht. tining av fryst jord
 - Som ansvarlig gravferdsforvalter skal jeg gjøre alt som står i min makt for å ivareta denne fristen. Mine ansatte er også innforstått med dette.

Normalisering av kremasjon

- Kremasjon kan skje med mindre det er kjent at det var i strid med avdødes ønske (gl § 10).
 - Eksempel fra sommeren 2019:
 - Jeg besørget gravferd på oppdrag av kommunen. Kremasjon ble vurdert, men avdøde hadde en kistegrav reservert for sin ektefelle og seg selv.

Alternative gravformer og steder

Sted	Kiste	Urne	Anonym minnelund	Navnet minnelund	Muslimsk	Uvigslet
Botne	Mange	Mange	Ja	Ja	Ja	Nei
Bilet	Få	OK	Nei, men under utredning	Nei, men under utredning	Nei	Nei
Bekkestranda	OK	OK	Nei	Nei	Nei	Nei
Eidsfoss	OK	OK	Nei	Nei	Nei	Nei
Vassås	Få/ingen	OK	Nei	Nei	Nei	Nei
Hof	Mange	Mange	Nei	Nei	Ja?	Nei
Hillestad	Få	OK	Nei	Nei	Nei	Nei
Sande	Mange	Mange	Ja	Nei, men under utredning	Ja	Ja

Livssynsnøytrale seremonirom

- Bårehuset i Sande
- Krematoriet ved Tassebekk
- Kommunelokalet i Sande ved siden av bårehuset
- Sjekker muligheten for å bruke følgende lokaler:
 - Odd Fellow



Plan B ...?

- Bilet kapell
 - Ikke livssynsnøytralt, men heller ingen kirke
 - Skal utredes ift muligheter for tildekning og utsmykning
- Menighetshusene i Sande, Botne og Hof kan undersøkes
 - Må godkjenne av eierne
 - Ved interesse for dette alternativet kan jeg sjekke
- Er det noen som har innspill til andre egnede lokaler som bør undersøkes?
- Som gravferdsforvalter har vi ikke verken midler eller mandat til å oppføre nøytrale seremonirom. Det er kommunens ansvar
 - Viktig å være i dialog med kommunen om dette når det skal bygges eller gjøres om lokaler i fremtiden som kan egne seg.

Spørsmål for samtale:

- Hvilke erfaringer har dere fra møter med gravferdsforvaltningen i forbindelse med gravferd for egne medlemmer? Opplever dere å bli møtt med respekt, velvilje og tilstrekkelig kunnskap?
- Er det forhold ved deres tradisjoner eller gravskikker som gir behov for spesiell tilrettelegging av grav eller ved gravlegging? Er det andre forhold knyttet til deres gravskikker som lokal gravferdsforvaltning bør kjenne til?
- Har dere innspill til gravferdsforvaltningen når det gjelder lokale gravferdsvedtekter, rutiner, informasjon og kontaktmuligheter?
- På hvilke områder har dere ønsker om forbedring i dagens tilbud?
- Generelt: Basert på de opplevelsene vi har hatt på dette møtet, synes du det er bra med et slikt møte?
- Hvordan bør agendaen se ut? Loven er ganske vag i sine formuleringer og krav.

Spørsmål til samtale

- Hvilke erfaringer har dere fra møter med gravferdsforvaltningen i forbindelse med gravferd for egne medlemmer? Opplever dere å bli møtt med respekt, velvilje og tilstrekkelig kunnskap?
- Er det forhold ved deres tradisjoner eller gravskikker som gir behov for spesiell tilrettelegging av grav eller ved gravlegging? Er det andre forhold knyttet til deres gravskikker som lokal gravferdsforvaltning bør kjenne til?
- Har dere innspill til gravferdsforvaltningen når det gjelder lokale gravferdsvedtekter, rutiner, informasjon og kontaktmuligheter?
- På hvilke områder har dere ønsker om forbedring i dagens tilbud?

Kontaktopplysninger

- Øivind Eismann
 - Telefon 900 84 922
 - Epost: oe273@kirken.no
- Gravferdsforvaltningen i Holmestrand og Sande
 - Telefon 33 06 40 50
 - post.holmestrand@kirken.no
 - www.holmestrand.kirken.no
- Husk at det bare er å ta kontakt hele året dersom dere har synspunkter og ønsker vi ør kjenne til.
 - 1 møte pr 10. år er i minste laget.
- Jeg kan gjerne avtale et eget møte med organisasjoner, tros og livssynssamfunn som ønsker det
 - Det ville være fint med litt dialog i forkant for å bedre kunne svare på eventuelle spørsmål.
- Vår nettside er ganske ny, men vil oppdateres med relevant informasjon utover våren.
 - Det vil trolig legges ut en egen side som omhandler nøytrale seremonier og seremonirom.

